

Ndryshoje praktikën gjyqësore. Filloje që sot!

PËRJASHTIMI NGA TAKSAT GJYQËSORE

UDHËZUES

PER GJYQTARET

Nëntor 2016

RESPUBLICA

€ 100
FUT MONEDHEN

Përrjashtimi nga taksa gjyqësore duhet pranuar kur:

- Kërkuesi ka përfituar ndihmë juridike nga Komisioni Shtetëror për Ndhmën Juridike (pranë Ministrisë së Drejtësisë), sipas ligjit 10039/2008;
- Kërkuesi është person me aftësi të kufizuara sipas ligjit nr. 7889/1994 “Për statusin e invalidit”;
- ▶ **Kërkuesi vërteton se është në pamundësi financiare, të tillë që e bën të pamundur parapagimin e taksës gjyqësore;**
- Kërkuesi është viktimë e dhunës në familje ose viktimë e trafikimit të qenieve njerëzore.

Përrjashtimi nga taksa gjyqësore është i ligjshëm!

Taksa gjyqësore (tarifa) shpesh bëhet pengesë për të ngritur padi në gjykatë. Kjo ndodh sidomos në ato raste kur aplikohet tarifa prej 1% e vlerës së kërkesë padisë. Në rastet e dëmshpërblimeve vlera e padisë është zakonisht e lartë dhe jo gjithmonë klienti juaj është i aftë të paguajë shumën, sidomos kur pagesa duhet kryer paradhënie. Në këto raste pagesa e taksës kthehet në pengesë serioze për aksesin në gjykatë, duke cenuar standardet e procesit të rregullt ligjor.

Falë jurisprudencës së Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, Gjykatës Kushtetuese, dhe së fundi edhe të ndryshimeve të bëra në ligjin nr. 10039/2008, është bërë e mundur që gjykatat të nisin zbatimin e përrjashtimit nga pagimi ose parapagimi i taksës (tarifës) gjyqësore. Megjithëse Kodi i Procedurës Civile parashikonte prej kohësh këtë mundësi në nenin 158/a, praktika gjyqësore ka qenë e pashkruar për rastet kur paditësi ishte në pamundësi ekonomike. Tashmë ka nisur të marrë formë.

AKSESI NE GJYKATE ESHTE ME I RENDESISEM SE TAKSA GJYQESORE

Praktika gjyqësore kërkon ndërhyrjen Tuaj. Veproni!

Ndonëse Kodi i Procedurës Civile e ka parashikuar prej kohësh mundësinë për përjashtimin nga taksa gjyqësore, gjykatat nuk e kanë ushtruar këtë mundësi, pasi ligji për taksat nuk parashikonte përjashtime. Por, e drejta për një proces të rregullt ligjor nuk mund të konsiderohet e përmbushur nëse ligji krijon pengesa të pakapërcyeshme për të aksesuar gjykatën. E drejta e aksesit në gjykatë njihet edhe nga neni 6/1 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, siç është interpretuar gjerësisht nga Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut, e cila është shprehur gjithmonë qartë se taksa gjyqësore nuk duhet të aplikohet kur paditësit janë në pamundësi financiare.

Res Publica ka shtruar tashmë praktikën gjyqësore

Res Publica ka bërë përpjekje për përjashtimin nga taksa gjyqësore që prej vitit 2011. Përmes litigimit strategjik, në vitin 2013 Gjykata Kushtetuese u çeli rrugën gjykatave të zakonshme që të zbatojnë përjashtimin nga taksa gjyqësore për personat në pamundësi financiare.

Që prej vitit 2013, Res Publica ka tentuar në dhjetëra raste përjashtimin nga taksa gjyqësore dhe

kërkesa është pranuar në 10 prej tyre. Përveç Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, edhe Gjykata e Apelit Tiranë ka dhënë vendime në favor të këtij kërkimi.

Në materialin në vijim mund të njiheni me disa këshilla praktike që burojnë nga eksperiencia jonë, të cilat mund të ndihmojnë për të përforcuar bindjen tuaj në rast të pranimit të kërkesës.

Çfarë thotë

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut?

Kreuz kundër Polonisë, (aplikimi nr. 28249/95, gjykim i datës 19 Qershor 2001):

“Gjykata konsideroi që autoritetet gjyqësore nuk kishin arritur të siguronin një baraspeshë të duhur ndërmjet, në njërën anë, interesit të Shtetit në mbledhjen e taksave gjyqësore dhe, në anën tjetër, interesit të kërkuesit në vendikimin e pretendimit të tij përmes gjykatave. Pagesa e kërkuar ndaj aplikantit me veprimin e tij ishte e tepruar dhe rezultoi në pushimin e gjykimit mbi pretendimin e tij duke mos u dëgjuar nga një gjykatë, e cila, sipas mendimit të Gjykatës, ka dëmtuar thelbin e të drejtës së tij për akses në gjykatë. Si rezultat, Gjykata u shpreh se ishte shkelur nenit 6 § 1.”

A vlen përjashtimi nga taksa vetëm për paditësit, apo mund ta kërkojë edhe i padituri?

Në vendimin **Cindrić dhe Beslic kundër Kroacisë** (72152/13, 6 shtator 2016), aplikantët humbën çështjen kundër shtetit dhe iu kërkua, të paguanin shpenzimet gjyqësore të Avokaturës së Shtetit. Një faktor i rëndësishëm është pamundësia financiare e aplikantëve. Gjykata pranoi se pagimi i shumës së

vendosur nga gjykata është një barrë shumë e rëndë për ata. Në dritën e këtyre faktorëve, Gjykata konsideroi se urdhëri për të paguar të gjitha shpenzimet e përfaqësimit të avokaturës së shtetit nga aplikantët është një barrë joproporcionale dhe kjo përbën shkelje të nenit 6 të Konventës.

Prej kohësh, jurisprudenca po ndryshon mentalitetin e gjykatave lidhur me taksat gjyqësore, të cilat nuk mund të mohojnë aksesin në gjykatë të personave që nuk kanë mundësi reale për të paguar. Nisur nga praktika e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Gjykata Kushtetuese ka bërë një revolucion në mentalitetin shqiptar me Vendimin nr. 7/2013.

Çfarë thotë Gjykata Kushtetuese?

Në **Vendimin nr. 7/2013**

Gjykata Kushtetuese shprehet: “Çdo individ që i drejtohet me padi gjykatës, është i detyruar të parapaguajë taksën mbi aktet, e cila caktohet mbi bazën e vlerës së padisë. Megjithatë, Gjykata vlerëson se, në vështrim të neneve të sipërcituara të KPC-së, gjyqtari i zakonshëm nuk pengohet të hetojë dhe të përjashtojë paditësin nga pagesa e kësaj tarife, në rastet kur ndodhet përpara pamundësisë financiare të tij për të bërë këtë pagesë. Gjyqtari i zakonshëm ka hapësirë për të vlerësuar

plotësimin e këtij kriteri procedural për ngritjen e padisë dhe për të bërë përjashtimet rast pas rasti, në mënyrë që të mos pengojë realizimin e të drejtës së aksesit në gjykatë.

Gjykata thekson se i takon gjyqtarit të hetojë, mbi bazën e dokumentacionit provues të pamundësisë ekonomike të paraqitur nga paditësi, dhe të vlerësojë, duke iu referuar legjislacionit procedural civil dhe rregullimeve ligjore përkatëse, nëse është rasti për përjashtimin e paditësit nga pagesa e tarifës për shërbime gjyqësore.”

Çfarë provash mund të vlejné në këtë rast?

Një nga problemet në praktikë që nuk është sqaruar ende mirë lidhet me provat që duhet të paraqiten. Logjikisht vlen çdo provë që demonstiron paaftësinë paguese të paditësit, si:

- Dokument që vërteton se personi trajtohet me ndihmë ekonomike (nëse ka);
- Dokument që vërteton se personi është punëkërkues pa punë;
- Dokument që vërteton se personi nuk rezulton të ketë një biznes të regjistruar në QKR;
- Dokument që vërteton se personi nuk disponon pasuri të paluajtshme (përveç banesës);
- Dokument që vërteton se personi është nxënës ose student, ose pensionist (sipas rastit);
- Dokument që vërteton pagën kur është në marrëdhënie pune;
- Dokument që vërteton se nuk ka përfituar tokë bujqësore;
- Çdo dokument tjetër që lidhet me gjendjen familjare dhe financiare të personit.

Kujtesë!

Përrjashtimi nga taksa nuk vlen vetëm për rastet kur personi është tepër i varfër, por edhe në rastet kur paga e tij është e pamjaftueshme në raport me nivelin e taksës që duhet të parapaguajë dhe pjesës së shpenzimeve për familjen. Shembull për këtë është çështja F. D. k. Ministrisë së Mbrojtjes etj, ku paditësi kishte të ardhura në nivelin 90.000 lekë, por taksa ishte në masën 300.000 lekë, pra disa herë më e madhe se të ardhurat mujore të familjes së tij. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë pranoi kërkesën duke përjashtuar paditësin nga taksa gjyqësore. Gjithashtu gjykata mori në konsideratë **"të ardhurat e disponueshme"**, në linjë me frymën e ligjit nr. 77/2014.

Këshilla praktike nga eksperiencia jonë

1. Oriento palët për të aplikuar fillimisht te Komisioni për Ndhmën Juridike

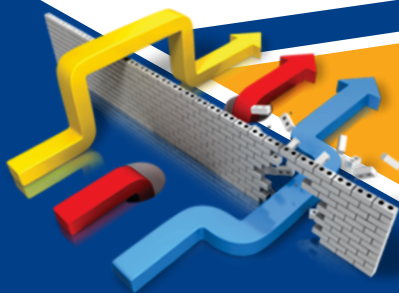
Ligji nr. 10039 "Për ndihmën juridike" (ndryshuar me ligjin nr. 77/2013) përfshin përjashtimin nga taksa gjyqësore si një nga format e ndihmës juridike. Ky Komision deri më sot nuk ka pranuar asnjë kërkesë, por orientimi te ky organ mund ta verë në lëvizje atë, duke shmangur detyrimin tuaj për t'u shprehur. Kini para sysh se, nëse Komisioni nuk shprehet brenda 10 ditëve, vendimmarrja i takon gjykatës.

2. Përdor opsionin e përjashtimit nga "parapagimi" i taksës gjyqësore

Është e kuptueshme mungesa e gatishmërisë së gjyqtarëve që të përjashtojnë kërkuuesin nga taksa gjyqësore, pasi kjo mund të pasohet me përgjegjësi për mosmbledhjen e taksës. Më mirë është të aplikoni përjashtimin nga "parapagimi" i saj. Me fjalë të thjeshta, gjykata pranon të shtyjë pagesën (deri në fund të procesit, kur gjykata shpall vendimin). Në rast se padia pranohet, taksa paguhet nga pala që humb gjyqin. Nëse gjyqin e humb paditësi, atëherë atij i mbledhet përmes urdhërit të gjykatës siç veprohet në rastin e gjobave që jepen gjatë procesit nga gjykata. Në këtë mënyrë buxheti i shtetit nuk cenohet. Shembull është çështja L.B. k. Ministrisë së Mbrojtjes, etj. - Gjykata Administrative, Tiranë.

3. Nëse personi trajtohet me ndihmë ekonomike mund të mos nevojiten prova të tjera

Kini para sysh se, nëse një person trajtohet me ndihmë ekonomike supozohet se një zyrë shtetërore ka vlerësuar të gjitha burimet e të ardhurave të personit. Shembull është çështja F.J. k. Bashkisë Tiranë dhe IKMT - Gjykata Administrative, Tiranë.

Nëse keni paqartësi, mund të konsideroni kontrollin incidental ose interpretimin e Vendimit nr. 7/2013 të Gjykatës Kushtetuese

Në vitin 2012, Gjykatat e Rretheve Gjyqësore Tiranë dhe Pogradec paraqitën kërkesë në Gjykatën Kushtetuese për kontrollin incidental të Urdhërit të Ministrit të Drejtësisë dhe Ministrit të Financave për përcaktimin e tarifave gjyqësore. Ky kërkim prodhoi Vendimin nr. 7/2013 të Gjykatës Kushtetuese. Mirëpo, në mendimin e pakicës së gjyqtarit Sokol Berberi, u ngrit shqetësimi që gjykatat mund të hasnin probleme në praktikë, duke mos krijuar aksesin e duhur në gjykatë nga njëra anë, dhe duke rritur mundësitë e abuzimit nga ana tjetër. Për këtë arsye, është e udhës që Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, të kërkojë interpretimin e Vendimit nr. 7/2013 të Gjykatës Kushtetuese, pasi janë të plotësuara të gjitha kushtet ligjore për këtë veprim. Gjykatat e tjera mundet gjithnjë që të kërkojnë kontrollin incidental në të njëjtat kushte për të marrë një vendim më të pjekur nga Gjykata Kushtetuese, duke shtuar gjithashtu edhe diskutimin për nivelin e lartë të taksës prej 1% e cila është e pastudiuar dhe e paarsyeshme.

www.respublica.org.al

